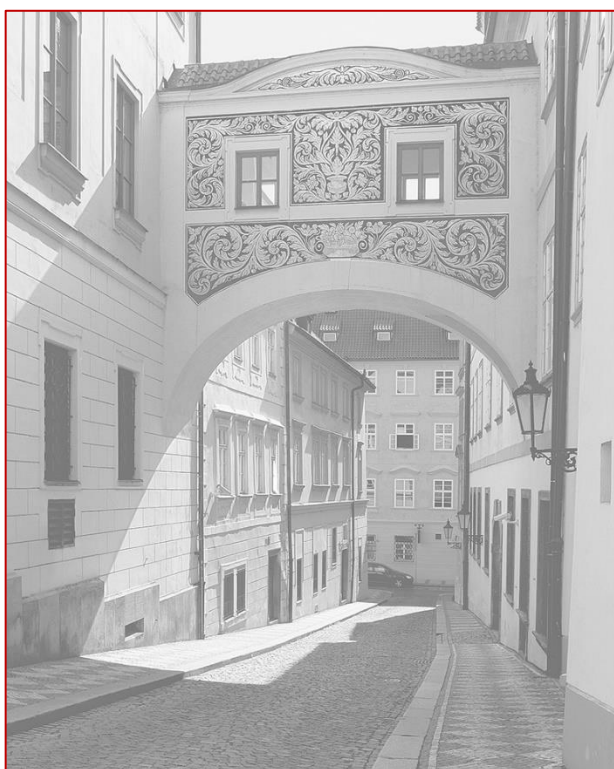

Přehled vnější činnosti EU

EU a politika rozšíření

Hlavní body agendy SZBP EU

Přehled SZBP č. 12/2020
Prosinec 2020
autor: Klára Ibrahim

PŘEHLED VNĚJŠÍ ČINNOSTI EU

Obsah:

EU A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	2
Zasedání Rady stabilizace a přidružení EU – Srbsko	2
AGENDA SZBP EU A VNĚJŠÍ ČINNOST	2
Zasedání ASEAN – EU na ministrské úrovni	2
Nová transatlantická agenda EU - USA	3
Zasedání rady pro zahraniční věci (FAC)	5
K parlamentním volbám ve Venezuele	5
Závěry Rady o vztazích mezi EU a USA	6
Závěry Rady o Libanonu ..	7
Závěry o paktu pro civilní SBOP 2021	7
Závěry o úsilí EU v oblasti zprostředkování míru	8
Zahraničněpolitická témata na zasedání Evropské rady	8
Vztahy EU – USA	9
Východní Středomoří	9
Jižní sousedství	9
Třetí vlna sankcí EU vůči Bělorusku	10
Zasedání Rady partnerství EU – Arménie	10
Rada pro spolupráci EU – Ázerbájdžán	10
Komplexní dohoda o investicích mezi EU a Čínou (CAI)	11

EU a politika rozšíření

Zasedání Rady stabilizace a přidružení EU – Srbsko

Dne 17. prosince 2020 se uskutečnilo formou videokonference zasedání členů Rady stabilizace a přidružení EU – Srbsko, jehož cílem bylo přezkoumat stav dvoustranných vztahů a zhodnotit pokrok Srbska v jednáních o jeho přistoupení k EU. Od posledního zasedání Rady stabilizace a přidružení v prosinci 2018 byly otevřeny dvě kapitoly jednání, čímž se celkový počet otevřených kapitol zvýšil na 18. Dvě z nich byly předběžně uzavřeny.¹ Vzhledem k tomu, že se zasedání neuskutečnilo v prezenční formě, jeho charakter byl neformální. Hlavním podkladem pro jednání byla zpráva o Srbsku za rok 2020² vydaná Evropskou komisí jako doprovodný dokument ke každoročnímu sdělení Evropské komise o politice rozšíření EU za rok 2020³. Dle zprávy Srbsko musí urychlit a prohloubit reformy v oblasti posilování nezávislosti soudnictví, fungování právního státu, boje proti korupci a organizovanému zločinu a posilování nezávislosti médií. Srbsko by mělo také pokročit v otázce překonání dědictví minulosti. Nejpalčivějším problémem v této souvislosti zůstává potřeba normalizovat vztahy mezi Srbskem a Kosovem.

Agenda SZBP EU a vnější činnost

Zasedání ASEAN – EU na ministerské úrovni

Dne 1. prosince 2020 se uskutečnilo formou videokonference 23. zasedání na úrovni ministrů deseti členských států Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) a EU. Videokonferenci spolupředsedali vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell a singapurský ministr zahraničních věcí Vivian Balakrishnan jako národní koordinátor pro dialog mezi ASEAN a EU. Videokonference se zúčastnili ministři zahraničních věcí nebo jejich zástupci ze všech členských států ASEAN⁴ a 27 členských států EU, zástupci sekretariátu ASEAN a Evropské komise, kterou zastupovala komisařka pro mezinárodní partnerství Jutta Urpilainenová. V rámci jednání představitelé opětovně potvrdili významnou úlohu, kterou ASEAN a EU hrají při utváření politické, socioekonomické a bezpečnostní agendy pro oba regiony a v celosvětovém měřítku, a dohodli se na oficiálním **povýšení vztahů mezi EU a ASEAN na úroveň strategického partnerství**. Na závěr zasedání vydali spolupředsedové společnou tiskovou zprávu⁵ a společné ministerské prohlášení o spolupráci v oblasti konektivity. Ve společném tiskovém prohlášení ocenili pokrok při provádění akčního plánu ASEAN-EU (2018–2022) a zopakovali odhodlání podporovat ústřední úlohu ASEAN v rámci asijských a asijsko-pacifických regionálních institucí (tzv. ASEAN Centrality) a mechanismy

¹ Videokonference členů Rady stabilizace a přidružení EU–Srbsko, 17. prosince 2020. Consilium. Europa.eu [online], 17/12/2020 [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-ministerial-meetings/2020/12/17/eu-serbia/>.

² Serbia 2020 Report. Ec.europa.eu [online], 06/10/2020 [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/serbia_report_2020.pdf.

³ Sdělení Komise evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2020 KOM (2020)660 final. Eur-lex.europa.eu [online], 06/10/2020 [cit. 2020-12-29]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52020DC0660&qid=1607096070840>.

⁴ Brunej Darussalam, Filipíny, Indonésie, Kambodža, Laoská lidově demokratická republika, Malajsie, Myanmar (Barma), Singapur, Thajsko a Vietnam.

⁵ Co-chairs' press release of the 23rd ASEAN-EU ministerial meeting. Consilium.europa.eu [online], 1/12/2020 [cit. 2020-12-30]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/01/co-chairs-press-release-of-the-23rd-asean-eu-ministerial-meeting/>.

vedené ASEAN v rozvíjející se regionální architektuře, která je otevřená, transparentní, inkluzivní a založená na pravidlech. V oblasti udržitelné výroby rostlinných olejů představitelé také uvítali zahájení činnosti společné pracovní skupiny mezi EU a příslušnými členskými státy ASEAN, která se bude zabývat výzvou k dosažení cílů udržitelného rozvoje v odvětví rostlinných olejů. V souvislosti s probíhající pandemií covid-19 a jejími dopady podpořili představitelé větší spolupráci při posilování připravenosti a schopnosti reagovat na současné i budoucí krize v oblasti veřejného zdraví. Představitelé ASEAN ocenili podporu EU poskytnutou v rámci balíčku „Tým Evropa“ ve výši více než 800 milionů eur na boj proti šíření viru covid-19 a na zmírnění jeho dopadu, jakož i poskytnutí podpory v rámci podpůrného programu EU „Zdravotnická reakce a připravenost na pandemii v jihovýchodní Asii“ ve výši 20 milionů eur. V oblasti hospodářské spolupráce ocenili, že se EU v roce 2019 stala třetím největším zahraničním investorem a obchodním partnerem zemí ASEAN. V reakci na dopady pandemie covid-19 se představitelé rozhodli ještě více posílit ekonomické vazby a zavázali se k dalšímu úsilí o vytvoření praktického rámce pro ambiciózní dohodu o volném obchodu ASEAN-EU. Uznali také potřebu posílit spolupráci při provádění Agendy 2030 a jejích cílů udržitelného rozvoje, Pařížské dohody o změně klimatu a sendajského rámce pro snižování rizika katastrof na období 2015–2030 přijatý na Třetí světové konferenci Organizace spojených národů o snižování rizika katastrof. V rámci diskuzí o regionálních a mezinárodních otázkách společného zájmu zdůraznili význam dodržování zásad právního státu, svrchovanosti a územní celistvosti států, námořní bezpečnosti, svobody plavby a přeletu, mírového řešení sporů v souladu s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva.

Nová transatlantická agenda EU - USA

Dne 2. prosince 2020 předložila Evropská komise a vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku formou sdělení **návrh nové transatlantické agendy zaměřené na budoucnost**⁶. Sdělení představuje konkrétní návrhy z iniciativy Evropské komise jakým směrem zaměřit transatlantické vztahy a vést spolupráci s novou administrativou USA. Návrh přímo navazuje na prvotní diskuze o dalším směřování transatlantických vztahů, které proběhly v rámci institucí EU po zveřejnění předběžných výsledků prezidentských voleb v USA v listopadu 2020.⁷ Hlavním cílem dokumentu je převzít iniciativu a zahájit formální diskusi o podobě vzájemných vztahů, které byly v posledních letech prověřeny geopolitickými přesuny moci, dvoustranným napětím a návratem k jednostranným politikám. Změna administrativy v USA a s tím související existence shody mezi nastupující administrativou v USA a EU, pokud jde o vyhlídky a priority vnitrostátních a mezinárodních agend, asertivnější Evropa a potřeba koncipovat svět po koronavirové pandemii představují příležitost k novému vymezení transatlantických vztahů, jaká dle sdělení nastává jednou za generaci. Sdělení uvádí tři hlavní zásady, kterými by se měly budoucí transatlantické vztahy řídit:

- Transatlantické partnerství by mělo usilovat o prosazování globálních veřejných statků a poskytnout pevný základ pro **silnější mnohostranná opatření a instituce** a podpořit všechny podobně smýšlející partnery, aby se připojili;

⁶ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě: Nová agenda EU a USA pro globální změnu. Eur-lex.europa.eu [online], 2/12/2020 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=JOIN:2020:0022:FIN:CS:PDF>.

⁷ Více k tématu viz Přehled SZBP EU 11/2020, s. 2-3. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

- EU a USA by měly **sledovat společné zájmy a využít společnou sílu** k dosažení výsledků při plnění společných strategických priorit;
- Vždy by se měla hledat řešení, která budou respektovat společné hodnoty **spravedlnosti, otevřenosti a hospodářské soutěže**, a to i tam, kde existují dvoustranné rozdíly.

Nová agenda poté vymezuje **čtyři oblasti možné budoucí spolupráce** a zároveň předkládá návrhy **prvních společných kroků** v těchto oblastech:

- **Spolupráce pro zdravější svět: covid-19 a období po něm.** První kroky v této oblasti by měly být následující: EU a USA by měly zajistit financování vývoje a spravedlivé celosvětové distribuce **očkovacích látek, testů a léčby**, a to nejprve tím, že se zapojí do iniciativ ACT-A a COVAX a přispějí k nim. Měla by být vypracována **příručka o připravenosti a reakci na pandemii** a posílána spolupráce a výměna údajů mezi příslušnými agenturami. EU a USA by měly spolupracovat na **usnadnění obchodu se základním zdravotnickým materiálem**, počínaje připojením se k iniciativě v oblasti obchodu a zdraví v rámci WTO. EU a USA by také měly začít spolupracovat na **návru společného návrhu reformy Světové zdravotnické organizace (WHO)** s cílem jejího posílení.
- **Spolupráce na ochraně naší planety a prosperity.** První společné kroky s tímto cílem by měly zahrnovat: Koordinaci postojů a společné úsilí pro dosažení **ambiciózních globálních dohod** na významných summitech OSN o klimatu a biologické rozmanitosti, které se budou konat příští rok - počínaje společným závazkem dosáhnout nulových čistých emisí do roku 2050. Připravit návrh **nové transatlantické agendy v oblasti zeleného obchodu**, která by zahrnovala iniciativu v oblasti obchodu a klimatu v rámci WTO a opatření k zamezení úniku uhlíku. Vytvořit transatlantickou **alianci ekologických technologií** s cílem zajistit větší spolupráci v oblasti vývoje čistých a oběhových technologií a vytváření rozhodujících trhů. Na základě zkušeností z taxonomie EU společně navrhnout **globální regulační rámec pro udržitelné finance**. Vyvinout společné úsilí ve vedení **boje proti odlesňování a posílení ochrany oceánů** — počínaje společným úsilím o zprostředkování **celosvětové smlouvy o plastech** a vymezení chráněných mořských oblastí v Jižním oceánu.
- **Spolupráce v oblasti technologií, obchodu a norem.** EU navrhuje, aby první společné kroky v této oblasti zahrnovaly: Navázání **úzké spolupráce na řešení dvoustranných obchodních překážek** prostřednictvím řešení založených na vzájemné dohodě v rámci WTO. Evropská komise také navrhuje zřízení **nové Rady EU-USA pro obchod a technologie**, která by napomáhala obchodu. EU a USA by také měly **zahájit transatlantický dialog o odpovědnosti on-line platform a velkých technologických firem**, počínaje spoluprací na nalezení globálních řešení pro spravedlivé zdanění a narušení trhu v digitální ekonomice. EU a USA by také měly rozvíjet **společný transatlantický přístup k ochraně kritických technologií s ohledem na globální hospodářské a bezpečnostní problémy** - počínaje diskusemi o 5G a pracovat na **dohodě o umělé inteligenci** a zintenzivnit spolupráci s cílem usnadnit důvěryhodný volný tok údajů. Komise také navrhuje obnovit spolupráci v oblasti **regulace a norem**, počínaje opětovným zapojením do jednání o posuzování shody a sladěním postojů v mezinárodních orgánech.
- **Spolupráce na vytvoření bezpečnějšího, bohatšího a demokratičtějšího světa.** V této souvislosti Komise zdůrazňuje, že EU je připravena plně se **zapojit do summitu o demokracii navrženého nově zvoleným prezidentem Bidenem** a přijmout společné závazky v **boji proti vzestupu autoritářství, porušování lidských práv a korupci**. EU a USA by měly koordinovat

své reakce na společné výzvy s cílem podpořit regionální a globální stabilitu, počínaje posilováním politik v zemích Východního partnerství a ve Středomoří. Oba partneři by také měli **posílit společný závazek k transatlantické a mezinárodní bezpečnosti**, počínaje zahájením nového dialogu mezi EU a USA o bezpečnosti a obraně. EU a USA by měly spojit síly při **posilování mnohostranného systému** na základě společných hodnot.⁸

Sdělení bylo představeno dne 7. prosince 2020 vysokým představitelem EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku na zasedání Rady EU pro zahraniční věci (FAC). Rada FAC v návaznosti na svou diskuzi během listopadového zasedání a v návaznosti na předložený návrh Evropské komise přijala **závěry o vztazích mezi Evropskou unií a Spojenými státy**⁹ (více informací k závěrům Rady lze nalézt níže). Evropská komise dále vyzvala Evropskou radu, aby sdělení a postup navržený ve formě prvních kroků potvrdila jako plán pro novou transatlantickou agendu pro globální spolupráci před jejím zahájením na summitu EU – USA v první polovině roku 2021.

Zasedání rady pro zahraniční věci (FAC)

Dne 7. prosince 2020 se uskutečnilo v Bruselu zasedání Rady EU pro zahraniční věci (FAC). Ministři s vysokým představitelem EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku diskutovali o **situaci v Gruzii**, kde vládní a opoziční strany musí nadále usilovat o dosažení dohody ohledně dalšího postupu po parlamentních volbách. S ohledem na zasedání Evropské rady, jež se uskuteční ve dnech 10. a 11. prosince, byly Radě poskytnuty aktuální informace o nejnovějším vývoji ohledně **Turecka**. Vysoký představitel v této souvislosti uvedl, že na straně Turecka nedošlo k zásadní změně směru. Evropská rada se bude zabývat tureckou reakcí na nabídku konstruktivní agendy a dialogu, již učinila EU. Ministři se věnovali i situaci v **Bělorusku**, kde vládní orgány pokračují v represích namířených proti obyvatelstvu. Dále jednali o dění v **Etiopii**, přičemž vysoký představitel zdůraznil, že je zcela zásadní obnovit dialog a nalézt cestu k pokojnému a udržitelnému urovnání konfliktu a že EU pevně podporuje iniciativu, již v tomto ohledu vyvíjí **Africká unie**. V části věnované jiným záležitostem se Rada zabývala čínským zákonem o národní bezpečnosti, který je od 30. června 2020 uplatňován v **Hongkongu**, přičemž zdůraznila, že politická situace se zhoršila a má závažné negativní dopady na politický pluralismus a svobodu projevu. Rada taktéž přijala závěry o **Libanonu**, závěry o **paktu pro civilní SBOP 2021** a závěry o **úsilí EU v oblasti zprostředkování míru**.¹⁰

K parlamentním volbám ve Venezuele

V rámci diskuze o aktuálním dění informoval přítomné ministry zahraničních věcí vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku o **parlamentních volbách**, které se uskutečnily dne 6. prosince ve **Venezuele**. K volbám uvedl, že dle EU nebyly tyto volby svobodné, spravedlivé ani demokratické. Vysoký představitel opětovně zdůraznil, že EU, latinskoameričtí partneři v mezinárodní kontaktní skupině (ICG) a další zainteresovaní aktéři by měli společně pomoci Venezuele nalézt demokratické a mírové řešení krize.

⁸ Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě: Nová agenda EU a USA pro globální změnu. Eur-lex.europa.eu [online], 2/12/2020 [cit. 2021-01-05]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=JOIN:2020:0022:FIN:CS:PDF>.

⁹ Závěry Rady o vztazích mezi Evropskou unií a Spojenými státy. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/07/council-conclusions-on-european-union-united-states-relations/>.

¹⁰ Rada pro zahraniční věci, 7. prosince 2020. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/fac/2020/12/07/>.

K volbám ve Venezuele vydal vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell toho samého dne **prohlášení**, ve kterém shrnul postoj EU k průběhu voleb. V prohlášení uvedl, že je politováníhodné, že volby do venezuelského Národního shromáždění proběhly bez vnitrostátní dohody o volebních podmínkách, nebyly v souladu s minimálními mezinárodními standardy pro důvěryhodný proces a nemobilizovaly venezuelský lid k účasti. Vzhledem k nerespektování politického pluralismu a vyřazení vedoucích představitelů opozice a jejich stíhání nemůže EU uznat tento volební proces jako důvěryhodný, inkluzivní a transparentní a jeho výsledky jako reprezentativní projev vůle venezuelského lidu. EU v této souvislosti vyzývá venezuelské orgány a vedoucí představitelů, aby postavili zájmy venezuelského lidu nad veškeré jiné zájmy a neprodleně podnikli kroky směřující k zahájení transformačního procesu vedeného Venezuelou s cílem nalézt mírové, inkluzivní a udržitelné řešení politické krize prostřednictvím věrohodných, inkluzivních a transparentních prezidentských a parlamentních voleb.¹¹

Závěry Rady o vztazích mezi EU a USA

Rada v návaznosti na počáteční výměnu názorů v průběhu videokonference ministrů zahraničních věcí konané dne 19. listopadu 2020 a v návaznosti na společné sdělení Komise a vysokého představitelů přijaté dne 2. prosince (viz výše) přijala závěry o vztazích mezi EU a USA. V závěrech Rada opětovně potvrzuje strategický význam partnerství EU se Spojenými státy americkými jakožto nejpřednějšího a nejužšího vztahu na světě založeného na sdílených hodnotách a společných zájmech, kulturních a historických vazbách, jakož i geopolitické realitě. Rada se také domnívá, že transatlantické vztahy jsou základem mezinárodního řádu založeného na pravidlech, který posiluje mezinárodní mír a bezpečnost, svobodu, prosperitu, lidská práva, rovnost žen a mužů, multilateralismus, právní stát a demokracii, a to nejen pro ty, kdo žijí na obou kontinentech, ale i pro zbytek světa. Ještě naléhavějším úkolem společné agendy je nyní společně bojovat proti ničivým důsledkům pandemie covid-19, stejně jako plně realizovat Agendu OSN pro udržitelný rozvoj 2030, zajistit ekologické hospodářské oživení a urychlit energeticky ekologickou a digitální transformaci a posílit společné hodnoty. V této souvislosti Rada vítá záměr nově zvoleného prezidenta Bidena, aby se Spojené státy co nejdříve znovu připojily k Pařížské dohodě o změně klimatu. Rada také vítá závazek nastupující administrativy USA vůči mnohostranné diplomacii a mezinárodním aliancím a těší se na úzkou spolupráci se Spojenými státy na posilování schopnosti OSN řešit globální výzvy. Rada také uvádí, že je načase obnovit společné úsilí EU a USA zaměřené na posílení i reformu mezinárodních organizací, jako je Světová zdravotnická organizace (WHO) a Světová obchodní organizace (WTO), a spolupracovat na posílení globální architektury v oblasti nešíření zbraní, odzbrojení a kontroly zbraní. Rada připomíná, že demokratické společnosti a tržní ekonomiky transatlantických partnerů čelí společným hrozbám a výzvám, které představuje rostoucí mezinárodní asertivita různých aktérů. EU je připravena pokračovat ve spolupráci s USA ve všech oblastech, ať už se jedná o východní a jižní sousedství EU, západní Balkán, východní Středomoří, Blízký východ, Afriku, Latinskou Ameriku a Karibik nebo indicko-tichomořskou oblast. Evropská unie a Spojené státy by měly i nadále udržovat úzkou spolupráci a dialog v oblasti bezpečnosti a obrany a dále zintenzivnit společné úsilí, mimo jiné prostřednictvím posíleného, vzájemně podporujícího a přínosného strategického partnerství mezi EU a NATO v oblastech společného zájmu v rámci společných prohlášení z Varšavy z roku 2016 a z Bruselu z roku 2018.

¹¹ Venezuela: prohlášení vysokého představitelů jménem EU k volbám do Národního shromáždění. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-07]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/07/venezuela-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-elections-for-the-national-assembly/>.

Za nejdůležitější skutečnost však Rada považuje hluboké kořeny vzájemných vztahů v podobě vztahů mezi lidmi. Podpora silných mezilidských vazeb může při rozvíjení pozitivního a stále užšího vztahu mezi EU a USA hrát zásadní úlohu. Zásadní význam pro rozvíjení partnerství proto budou mít soustavné investice do mezilidských kontaktů prostřednictvím spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a vývoje, vzdělávání, internetu a informační společnosti, podnikání a kultury.¹²

Závěry Rady o Libanonu

V závěrech¹³ Rada s rostoucím znepokojením konstatuje, že vážná finanční, hospodářská, sociální a politická krize, která se v Libanonu zakořenila, se v posledních měsících nadále zhoršovala a byla ještě umocněna probíhající pandemií covid-19 a výbuchem v bejrútském přístavu, k němuž došlo dne 4. srpna 2020. Obtížemi země poté trpí především obyvatelé Libanonu. EU proto vyzývá politické vedení Libanonu, aby naslouchalo lidem při formulování jejich aspirací a obav, bralo jejich požadavky vážně a využívalo jejich vstupů a neprodleně provádělo reformy. Závěry vyzývají všechny libanonské zúčastněné strany a politické síly, aby podpořily urychlené vytvoření důvěryhodné a odpovědné vlády v Libanonu, která se zaměří na jednotlivé úkoly a bude schopná provádět nezbytné reformy. Rovněž stanoví reformy potřebné k řešení libanonské krize a zdůrazňují, že reformní proces musí být inkluzivní a zajistit účast žen, mládeže, občanské společnosti a soukromého sektoru, aby byla obnovena důvěra libanonského lidu. V závěrech se zdůrazňuje, že EU bude i nadále poskytovat podporu oživení v Libanonu v souladu s potřebami lidu. Za tímto účelem EU společně s OSN a Světovou bankou zahájila „rámec pro reformy, oživení a obnovu“ s cílem vybudovat lepší Libanon na základě principu „build back better“ a řídit se zásadami transparentnosti, začleňování a odpovědnosti. Kromě oživení v souladu s potřebami libanonského lidu bude také podstatná pomoc EU pro obnovu demokratického, transparentního, inkluzivního a prosperujícího Libanonu, která bude i nadále podmíněna hmatatelným pokrokem v oblasti nezbytných reforem.¹⁴

Závěry o paktu pro civilní SBOP 2021

Rada také přijala závěry¹⁵ o paktu pro civilní Společnou bezpečnostní a obrannou politiku (SBOP) 2021, ve kterých opětovně potvrdila své odhodlání posílit civilní složku SBOP. Závěry podtrhují klíčový příspěvek všech civilních misí SBOP k míru a stabilitě ve světě jakožto zásadní součást integrovaného přístupu EU k vnějším konfliktům a krizím a zdůrazňují, že civilní SBOP může přispět k reakci na nové a vznikající hrozby a výzvy. Rada oceňuje celkový pozitivní pokrok, jehož bylo při provádění paktu v průběhu roku 2019 dosaženo, a to jak členskými státy na vnitrostátní úrovni, mimo jiné zřízením evropského centra excelence pro civilní řešení krizí, tak na úrovni EU ze strany ESVČ a útvarů Komise. Závěry Rady vítají výsledek druhé výroční hodnoticí konference paktu pro civilní SBOP, která se konala dne 23. listopadu 2020 a na níž byl přijat závazek splnit všechny povinnosti zakotvené v paktu nejpozději do začátku léta 2023. Rada souhlasila s klíčovými body,

¹² Závěry Rady o vztazích mezi Evropskou unií a Spojenými státy. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/07/council-conclusions-on-european-union-united-states-relations/>.

¹³ Council Conclusions on Lebanon. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-08]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/47184/st13730-en20.pdf>.

¹⁴ Libanon: Rada schválila závěry. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-08]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/07/lebanon-council-approves-conclusions-on-lebanon/>.

¹⁵ Council Conclusions on Civilian CSDP Compact. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/47185/st13571-en20.pdf>.

kteří byly stanoveny na výroční hodnoticí konferenci, jimiž se bude řídit provádění paktu v roce 2021.¹⁶

Závěry o úsilí EU v oblasti zprostředkování míru

V přijatých závěrech¹⁷ Rada opět potvrzuje, že při řešení rizik ohrožujících mír podporuje zprostředkování míru jakožto **klíčový nástroj pro předcházení konfliktům a pro jejich řešení**, jakož i budování míru v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP). V tomto kontextu Rada vítá novou koncepci pro úsilí EU v oblasti zprostředkování míru (WK 12466/2020), jež vychází z koncepce posilování kapacit EU pro mediaci a dialog (ST 15779/09) z roku 2009 a tuto koncepci nahrazuje. Tato nová koncepce odráží vyšší ambice EU při zprostředkování míru. Rada zdůrazňuje přístup EU ke zprostředkování míru založený na hodnotách, který vychází z jejích základních hodnot a opakuje, že je odhodlána prosazovat a posilovat mezinárodní řád založený na pravidlech, v jehož středu stojí OSN, a zajišťovat účinný multilateralismus založený na dodržování norem a zásad mezinárodního práva, mezinárodního humanitárního práva a ochraně lidských práv a základních svobod, a to i prostřednictvím výchovy k lidským právům. EU a její členské státy budou jako prioritu ve všech oblastech činnosti prosazovat plné uplatňování lidských práv žen a dívek, genderovou rovnost a posílení postavení žen a dívek. Rada připomíná, že zprostředkování míru je součástí integrovaného přístupu EU k vnějším konfliktům a krizím, v jehož rámci se podílí na politicky a operačně soudržné reakci EU založené na sdílené analýze konfliktů v kontextu globální strategie EU. Aspekty předcházení konfliktům a zprostředkování míru by měly být zohledňovány ve strategických a programových dokumentech EU a měly by být začleňovány do činnosti Rady v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Rada vyzývá ESVČ, aby do jednoho roku a poté každý rok Politickému a bezpečnostnímu výboru předkládala **zprávu o pokroku**, jehož bylo dosaženo v souvislosti s hlavními prvky uvedenými v koncepci pro úsilí EU v oblasti zprostředkování míru.

Zahraničněpolitická témata na zasedání Evropské rady

Ve dnech 10. – 11. prosince 2020 zasedla v Bruselu Evropská rada¹⁸. Ze zahraničněpolitických otázek se šéfové států a předsedové vlád členských států EU zabývali otázkou budoucích vztahů **EU – USA, Tureckem** a jeho aktivitami ve **východním Středomoří, Jižním sousedstvím** a otázkou běloruské jaderné elektrárny Ostrovec. V otázce zajištění jaderné bezpečnosti běloruské elektrárny **Ostrovec** Evropská rada vyzvala Evropskou komisi, aby analyzovala možnost zavedení opatření, která by zabránila komerčnímu dovozu elektřiny z jaderných zařízení třetích zemí, jež nesplňují uznávané standardy bezpečnosti EU. Evropská rada také uvítala přijetí rozhodnutí a nařízení Radou, jimiž se zřizuje **globální režim sankcí v oblasti lidských práv**. Přijetí globálního režimu sankcí v oblasti lidských práv je prvním rámcem EU, který umožní přijímat cílená opatření vůči osobám, subjektům a orgánům – státním i nestátním aktérům –, které jsou odpovědné za závažné

¹⁶ Pakt pro civilní SBOP 2021: Rada přijala závěry. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-12].

Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/07/civilian-csdp-compact-2021-council-adopts-conclusions/>.

¹⁷ Závěry Rady o úsilí EU v oblasti zprostředkování míru. Data.consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13573-2020-INIT/cs/pdf>.

¹⁸ Evropská rada, 10.–11. prosince 2020: Hlavní výsledky. Consilium.europa.eu [online], 11/12/2020 [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/european-council/2020/12/10-11/>.

porušování lidských práv **kdekoli na světě** ... nebo se na něm podílejí, jakož i osobám, subjektům a orgánům, které jsou s nimi spojeny, **bez ohledu na to, kde k těmto aktům dochází**¹⁹.

Vztahy EU – USA

Evropská rada jednala v návaznosti na prezidentské volby v USA o vzájemných vztazích. V této souvislosti zdůraznila význam silného strategického transatlantického partnerství založeného na společných zájmech a sdílených hodnotách. Lídři uvedli, že jsou připraveni diskutovat s novým prezidentem Spojených států o společných prioritách.

Východní Středomoří

Evropská rada se vrátila ke svým závěrům ze dne 1. a 2. října 2020 o vztazích EU s Tureckem s ohledem na situaci ve východním Středomoří.²⁰ Evropská rada uvedla, že bere na vědomí stažení plavidla Oruç Reis ze strany Turecka a trvá na nepřerušované deeskalaci, aby bylo možné brzy obnovit přímé předběžné rozhovory mezi Řeckem a Tureckem. Evropská rada taktéž opětovně potvrdila strategický zájem EU rozvíjet spolupráci a vzájemně prospěšné vztahy s Tureckem a zdůraznila, že je důležité zachovat komunikační kanály mezi EU a Tureckem otevřené. EU je i nadále odhodlána bránit své zájmy a zájmy svých členských států a udržovat regionální stabilitu. V tomto ohledu Evropská rada vyzvala Radu, aby přijala **doplnění dalších položek na seznam na základě svého rozhodnutí ze dne 11. listopadu 2019 o omezujících opatřeních vzhledem k nepovoleným vrtným činnostem Turecka ve východním Středomoří**. Vyzvala rovněž vysokého představitele a Komisi, aby nejpozději na zasedání Evropské rady v březnu 2021 předložili ke zvážení zprávu o politických, hospodářských a obchodních vztazích mezi EU a Tureckem a o nástrojích a možnostech pro další postup, včetně rozšíření oblasti působnosti výše uvedeného rozhodnutí. Evropská rada odsoudila jednostranné kroky Turecka ve Varoše a vyzvala k plnému dodržování příslušných rezolucí Rady bezpečnosti OSN. Rovněž podpořila rychlé obnovení jednání a uvedla, že je nadále plně odhodlána zasazovat se o komplexní urovnání kyperského problému v rámci OSN a v souladu se zásadami EU. Lídři také požádali vysokého představitele EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, aby pokročil v otázce návrhu mnohostranné konference o východním Středomoří. EU bude usilovat o koordinaci kroků v záležitostech týkajících se Turecka a situace ve východním Středomoří se Spojenými státy americkými.

Jižní sousedství

Evropská rada se shodla na strategickém významu, které má pro EU demokratické, stabilnější a ekologičtější jižní sousedství. Představitelé zdůraznili potřebu čelit společně pandemii covid-19 a jejím důsledkům v oblasti, posilovat odolnost ekonomik a společností, zachovávat bezpečnost a řešit výzvy plynoucí z mobility a migrace. Práce se bude řídit strategickou agendou na období 2019–2024, klíčovými zásadami politiky sousedství EU a novou agendou pro Středomoří, která bude vypracována na základě společných priorit. V otázce situace v Libyi Evropská rada vyzvala všechny aktéry, aby jednali v souladu se zásadami berlínského procesu.

¹⁹ EU přijala globální režim sankcí v oblasti lidských práv. Consilium.europa.eu [online], 7/12/2020 [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2020/12/07/eu-adopts-a-global-human-rights-sanctions-regime/>.

²⁰ Více informací k tématu viz Přehled SZBP EU 10/2020, s. 5. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

Třetí vlna sankcí EU vůči Bělorusku

Dne 17. prosince 2020 rozhodla Rada o uložení třetí vlny sankcí²¹ na dalších 36 označených osob a subjektů v reakci na brutalitu běloruských orgánů a na podporu demokratických práv běloruského lidu. Tyto sankce se zaměřují na vysoce postavené činitele odpovědné mimo jiné za pokračující násilné represe a zastrašování pokojných demonstrantů, členů opozice a novinářů. Zaměřují se rovněž na hospodářské subjekty, přední podnikatele a společnosti, které mají prospěch z režimu Alexandra Lukašenka nebo jej podporují. Omezující opatření zahrnují zákaz vstupu na území EU a zmrazení majetku. Rozhodnutí navazuje na dohodu, které dosáhli ministři zahraničních věcí EU na videokonferenci dne 19. listopadu 2020²². Sankce budou nyní uplatňovány s okamžitým účinkem.

Zasedání Rady partnerství EU – Arménie

Dne 17. prosince 2020 se uskutečnilo v Bruselu 3. zasedání Rady partnerství mezi EU a Arménskou republikou. Zasedání předsedal vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell a zúčastnil se jej komisař EU pro sousedství a rozšíření Olivér Várhelyi. Arménskou delegaci vedl ministr zahraničních věcí Ara Aivazian. Hlavním cílem zasedání Rady partnerství byl přezkum provádění dohody o komplexním a posíleném partnerství mezi EU a Arménií (CEPA), která zahrnuje širokou škálu spolupráce v politické, ekonomické a obchodní oblasti a dalších odvětvových oblastech. Rada partnerství jednala také o výzvách vyplývajících z pandemie covid-19 a o situaci v Náhorním Karabachu po ukončení nepřátelských akcí dne 10. listopadu 2020. EU znovu zdůraznila, že je i nadále plně odhodlána prosazovat společný program partnerství a podporovat Arménii při překonávání výzev při reformním úsilí. Před zasedáním Rady partnerství vydala Evropská unie zprávu o vývoji v Arménii a vztazích mezi EU a Arménií od května 2019²³. Ve zprávě je zdůrazněn pokrok Arménie při uplatňování dohody o komplexním a posíleném partnerství mezi EU a Arménií, její závazek k vnitrostátním reformám a klíčová úloha EU při jejich podpoře.²⁴

Rada pro spolupráci EU – Ázerbájdžán

Dne 18. prosince 2020 se v Bruselu konalo 17. zasedání Rady pro spolupráci mezi EU a Ázerbájdžánskou republikou. Zasedání předsedal vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku Josep Borrell a zúčastnil se jej komisař EU pro sousedství a rozšíření Olivér Várhelyi. Ázerbájdžánskou delegaci vedl ministr zahraničních věcí Jeyhun Bayramov. Rada pro spolupráci přezkoumala provádění společně dohodnutých priorit partnerství EU - Ázerbájdžán, ázerbájdžánský program reform, vyhlídky na uzavření nové dvoustranné dohody mezi EU a Ázerbájdžánem, pandemii covid-19 a její dopady a situaci po nedávných

²¹ Prováděcí NAŘÍZENÍ Rady (SZBP) 2020/2129, ze dne 17. prosince 2020, kterým se provádí čl. 8a odst. 1 nařízení (ES) č. 765/2006 o omezujících opatřeních vůči Bělorusku a Prováděcí ROZHODNUTÍ Rady (SZBP) 2020/2130, ze dne 17. prosince 2020, kterým se provádí rozhodnutí 2012/642/SZBP o omezujících opatřeních vůči Bělorusku. Eur-lex.europa.eu [online], 17/12/2020 [cit. 2021-1-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2020:426I:FULL&from=CS>.

²² Více informací k tématu viz Přehled SZBP EU 11/2020, s. 6. ISSN 2533-4263. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2>.

²³ Joint Staff Working Document: Partnership Implementation Report on Armenia SWD(2020) 366 final. Eeas.europa.eu [online], 16/12/2020 [cit. 2021-01-18]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/armenia_partnership_implementation_report_2020.pdf.

²⁴ Rada partnerství EU – Arménie, 17. prosince 2020. Consilium.europa.eu [online], 17/12/2020 [cit. 2021-01-18]. dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-ministerial-meetings/2020/12/17/>.

rozsáhlých nepřátelských akcích v Náhorním Karabachu a v jeho okolí. Při přezkumu provádění priorit partnerství EU a Ázerbájdžán konstatovaly, že velmi uspokojivě probíhá spolupráce v odvětví energetiky.²⁵ Před zasedáním rady pro spolupráci vydala Evropská unie zprávu o nejnovějším vývoji v Ázerbájdžánu a vztazích mezi EU a Ázerbájdžánem od dubna 2019²⁶.

Komplexní dohoda o investicích mezi EU a Čínou (CAI)

Dne 30. prosince 2020 se prostřednictvím videokonference uskutečnilo jednání vedoucích představitelů EU a Číny. EU zastupovali předseda Evropské rady Charles Michel a předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová. Čínu zastupoval prezident Si Ťin-pching. V průběhu jednání vedoucí představitelé v zásadě **uzavřeli jednání o komplexní dohodě o investicích mezi EU a Čínou (CAI)**, čímž splnili svůj závazek ze summitu EU - Čína, který se konal v dubnu 2019. Komplexní dohoda o investicích má velký hospodářský význam. Kumulativní toky přímých zahraničních investic z EU do Číny za posledních 20 let dosáhly více než 140 miliard eur. U čínských přímých zahraničních investic do EU je to téměř 120 miliard eur. CAI má zajistit, aby investoři z EU dosáhli lepšího přístupu k rychle rostoucímu 1,4 miliardovému spotřebitelskému trhu a aby v Číně konkurovali za lepších podmínek.²⁷ Pokud jde o investice, bude komplexní dohoda o investicích mezi EU a Čínou nejambicióznější dohodou, jakou Čína kdy se třetí zemí uzavřela. Kromě pravidel proti nucenému přenosu technologií bude CAI také první dohodou, která bude obsahovat závazky ohledně chování státních podniků, komplexní pravidla pro transparentnost dotací a závazky souvisejících s udržitelným rozvojem.²⁸ Dohoda rovněž obsahuje důležité závazky v oblasti životního prostředí a klimatu, včetně závazku účinně provádět Pařížskou dohodu, a v oblasti pracovních norem. Dohoda rovněž stanoví mechanismus prosazování a monitorování jejího uplatňování. Evropská komise bude monitorovat, jak jsou závazky, které jsou v této dohodě uvedeny, ze strany EU prováděny. EU nyní v souladu se svými právními pravidly a postupem přistoupí k podpisu, ratifikaci a uzavření dohody. Obě strany budou usilovat o to, aby byla **do dvou let** od podpisu komplexní dohody o investicích uzavřena **jednání o ochraně investic**.

Kromě komplexní dohody o investicích jednali vrcholní představitelé i o očekávání EU, že se Čína zapojí do jednání v rámci WTO ohledně **průmyslových subvencí**. EU také uvítala oznámení Číny, že hodlá do roku 2060 dosáhnout **uhlíkové neutrality**, a zopakovala, že je připravena spolupracovat v otázkách klimatu a biologické rozmanitosti. Představitelé jednali i o aktuální situaci v souvislosti s pandemií covid-19. Zástupci EU zdůraznili, že je třeba nadále **podporovat nástroj COVAX** a posilovat mezinárodní spolupráci pro předvídání potenciálních budoucích pandemií. Představitelé EU opět zopakovali své hluboké znepokojení ohledně situace v oblasti **lidských práv v Číně**, včetně vývoje v **Hongkongu**.²⁹

²⁵ Rada pro spolupráci EU – Ázerbájdžán, 18. prosince 2020. Consilium.europa.eu [online], 18/12/2020 [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-ministerial-meetings/2020/12/18/>.

²⁶ Joint Staff Working Document: Cooperation Implementation Report on Azerbaijan SWD(2020) 365 final. Eeas.europa.eu [online], 16/12/2020 [cit. 2021-01-19]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/azerbaijan_cooperation_implementation_report_2020.pdf.

²⁷ Jednání vedoucích představitelů EU a Číny prostřednictvím videokonference, 30. prosince 2020. Consilium.europa.eu [online], 30/12/2020 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2020/12/30/>.

²⁸ Key elements of the EU-China Comprehensive Agreement on Investment. Ec.europa.eu [online], 30/12/2020 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2542.

²⁹ Jednání vedoucích představitelů EU a Číny prostřednictvím videokonference, 30. prosince 2020. Consilium.europa.eu [online], 30/12/2020 [cit. 2021-01-20]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2020/12/30/>.

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: Přehled SZBP EU
Název: Přehled vnější činnosti EU; EU a politika rozšíření; Hlavní body agendy SZBP EU	Typ edice: online, ISSN 2533-4263 URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=2
Autoři: Ibrahim, K.	První vydání edice: leden 2005
Číslo: Přehled SZBP č. 12/2020	Frekvence vydání edice: měsíčně
Datum: prosinec 2020	Zaměření: přehledy Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
Klíčová slova: SZBP; SBOP; ASEAN; Srbsko; USA; FAC; Evropská rada; Venezuela; Libanon; Turecko; Bělorusko; Arménie; Ázerbájdžán; Čína.	Jazyk: CZ Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Klára Ibrahim (SZBP), tel. 2241, email: ibrahimk@psp.cz
 Martin Kuta (SBOP), tel. 2305, email: kutam@psp.cz